

Motion till riksdagen 2013/14:C9

**av Amineh Kakabaveh m.fl. (V)
med anledning av prop. 2013/14:127**

Nya åtgärder som kan genomföras utan krav på bygglov

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2013/14:127 Nya åtgärder som kan genomföras utan krav på bygglov.

Propositionens innehåll

I propositionen föreslås ändringar i plan- och bygglagen (PBL) som i korthet innebär att antalet åtgärder som ska kunna vidtas utan krav på bygglov utökas. Större komplementbyggnader och mindre bostäder på sammanlagt 25 kvadratmeter ska kunna uppföras. En- och tvåbostadshus ska kunna byggas till med högst 15 kvadratmeter. Även enbostadshus ska kunna inredas med ytterligare en bostad.

Ytterligare ett förslag som inte löser bostadsbristen

Det råder i dag en akut bostadsbrist i stora delar av Sverige, inte minst i storstadsregionerna. Enligt Boverket bedömer 126 av landets kommuner att de har brist på bostäder. Bostadsbristen innebär att trångboddhet och otrygghet breder ut sig. Följden blir att människors livssituation försvåras, att deras drömmar och frihet inskränks. Även arbetsmarknadens funktionssätt påverkas när människor tvingas tacka nej till arbeten för att de saknar bostad.

Särskilt stor är avsaknaden av hyresrätter. Den extrema och växande bristen på hyresrätter drabbar främst – men inte bara – dem som inte är etablerade på bostadsmarknaden, t.ex. ungdomar. Enligt Hyresgästföreningen är andelen unga mellan 20 och 27 år som bor i egen bostad, dvs. bostadsrätt, eget hus eller hyresrätt med förstahandskontrakt, 51 procent. Nästan var fjärde ung

Fel! Okänt namn på dokumenttypen: FEEL_GLES

vuxen bor hemma hos föräldrarna och drygt 25 000 unga vuxna bor i dag kvar hos sina föräldrar trots att de har fått egna barn. Ofta efterfrågar ungdomar hyresrätter med rimliga hyresnivåer.

Det har länge varit uppenbart att regeringen står handfallen inför det stora samhällsproblem som bostadsbristen i dag utgör. Den hittillsvarande politiken har främst fokuserat på att skapa fler andrahandsboenden genom att göra det mer lönsamt för den som äger sin bostad att hyra ut. Även den här propositionens förslag följer i delar den traditionen väl.

I propositionen föreslås bl.a. att det vi i dag känner som friggebodar ska få vara 25 kvadratmeter stora och få högre takhöjd än i dag. Den här nya typen av små hus ska kunna användas som bostäder. Regeringen anför i propositionen att möjligheten att skapa bostäder i dessa större friggebodar skulle utgöra "ett värdefullt tillskott på en ansträngd bostadsmarknad". Dessa bostäder, skriver man på annan plats i propositionen, "skulle i första hand innebära en avlastning för unga och studenter". På samma sätt menar man att ett annat av propositionens förslag, nämligen att möjligheten att inreda ytterligare en bostad i en villa ska få göras utan krav på bygglov, svarar mot problemet att det finns brist på små bostäder för unga och studenter.

Vänsterpartiet är mycket kritiskt till propositionens förslag. Detta av flera skäl. För det första löser inte detta bostadsbristen, varken generellt eller för unga människor. Finansminister Anders Borg sade i en intervju i Expressen¹ att förslaget att inreda friggebodar till bostäder skulle kunna ge 15 000 bostäder. Även om detta finansministerns önsketänkande skulle bli verklighet är behovet av bostäder långt mycket större än så. Nästan 290 000 unga vuxna saknar i dag ett eget boende.

Ett annat skäl gäller den typ av bostäder som regeringen vill skapa med det här förslaget och därmed hur man menar att landets unga vuxna ska bo. Förslagen innebär att man ska kunna hyra en bostad på någon annans villatomt eller i en del av någon annans villa. Att hyra en friggebod av en annan privatperson innebär ett boende utan besittningsskydd, eller med andra ord ett otryggt boende. Hyressättningen omfattas i dessa fall också av lagen om privatuthyrning av bostäder, vilket innebär att hyran tillåts vara högre än vad bruksvärdesystemet tillåter. Regeringen har med andra ord lagt ytterligare ett förslag som gör det mer lönsamt för den som äger sin bostad att hyra ut och därmed tjäna pengar på bostadsbristen, och osäkrare för hyresgästen.

Vänsterpartiets syn på bostaden skiljer sig från regeringens. Vi menar att bostad är en social rättighet. Därmed blir också bostadsbristen ett problem som politiken kan och bör ta ett aktivt ansvar för att lösa, inte en fråga för marknaden. Landets unga måste ges möjlighet att kunna planera sin framtid, flytta hemifrån och på riktigt påbörja sina vuxenliv. För att uppnå detta behövs inte fler friggebodar. Det är i stället avgörande att det finns tillgång till billiga hyresrätter framför allt på orter där bostadsbristen är stor. Vänsterpartiet föreslår flera åtgärder för att få fart på byggandet och stärka hyresgästernas rättigheter. Vi vill bl.a. införa ett statligt investeringsstöd för att stimulera

¹ <http://www.expressen.se/nyheter/borg-vill-inte-ta-pa-mig-en-partiledarroll/?print=true>.

ökat bostadsbyggande med inriktning mot miljövänliga och tillgängliga hyresrätter med rimliga hyror.

Ett dåligt berett förslag

Även ur ett samhällsplaneringsperspektiv har propositionens förslag stora brister. Liksom remissinstanser har påpekat innebär propositionens förslag att detaljplanens funktion riskerar att undergrävas. På ett mer övergripande och principiellt plan betyder det att möjligheten till planering och demokratisk styrning av bebyggelseutvecklingen försvagas. Det allmänna intresset får ge vika för enskilda villaägares. I avvägningen mellan den enskilde husägarens ”frihetsgrad” – som regeringen kallar det – och vårt gemensamma samhällsbehov av förutsägbarhet i planeringen, väljer regeringen det förra. Vänsterpartiet menar i stället att de åtgärder som föreslås inte medför så mycket positivt mervärde, varken för villaägare, potentiella hyresgäster eller för samhället i stort, att det kan motivera den inskränkning av medborgerligt och demokratiskt inflytande som lagförslaget faktiskt ger upphov till.

Inte bara remissinstanserna utan även Lagrådet har riktat skarp och allvarlig kritik mot regeringens lagförslag. Det gäller ärendets beredning där Lagrådet menar att remissinstanserna i vissa fall fått så kort tid på sig att beredningen inte kan sägas leva upp till de krav som ställs i regeringsformen. Lagrådet gör bedömningen att detta skäl i sig är tillräckligt för att lagrådsremissens förslag inte kan ligga till grund för lagstiftning. Dessutom menar Lagrådet att regeringens förslag har så allvarliga brister i sak att en ordentlig konsekvensanalys, inte minst av den nya lagstiftningens förhållande till detaljplanens funktion, måste göras.

Den kanske allvarligaste kritiken handlar dock om att lagförslaget innebär en inskränkning av grannars möjlighet att påverka omgivningen eftersom deras möjlighet att överklaga bygglov och därigenom hindra byggnadsverk som orsakar olägenheter helt tas bort. Lagrådet menar att detta förslag går emot rättspraxis, och att det inte är utrett om det står i strid med egendoms-skyddet i Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Sammantaget finns det alltså stora allvarliga brister i lagrådsremissen som föregått propositionen. De mycket små förändringar som regeringen har gjort med anledning av Lagrådets kritik ändrar inte detta.

Riksdagen bör enligt vad som anförts ovan avslå regeringens proposition 2013/14:127 Nya åtgärder som kan genomföras utan krav på bygglov. Detta bör riksdagen besluta.

Stockholm den 9 april 2014

Amineh Kakabaveh (V)

Bengt Berg (V)

Lars Ohly (V)

Lena Olsson (V)

Marianne Berg (V)

Eva Olofsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)